- ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆုံးရှုံးမှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် အဆင်မပြေမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆုံးရှုံးခြင်း
- မမှန်ကန်သော စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်များ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် တရားမျှတမှုမရှိခြင်း
- လူအများ၏အကျိုး ရည်မှန်းသော်လည်း အမြင်ကျဉ်းသည့် ဝါဒ တိုးပွားလာခြင်း
- အုပ်စုဖွဲ့ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် သဘောတရားကွဲလွဲမှု တိုးပွားလာခြင်းနှင့် မတည်ငြိမ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဂေဟစနစ်များ ပျက်စီးခြင်း
- လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော ပြစ်မှုများဖြစ်ပေါ်စေခြင်း
- အများပြည်သူ ယုံကြည်မှုလျော့ကျခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု လျော့နည်းခြင်း

(အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ်အဆင့်ရည်ညွှန်းစာစောင်(၁)၊ သင်ခန်းစာ(၁)မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါသည်)

United Nations Convention Against Corruption UNCAC

- (၅၈)ကြိမ်မြောက်ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ်(၅၈/၄)အရ United Nations Convention Against Corruption – UNCAC (ကုလသမဂ္ဂအဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကွန်ဗင်းရှင်း) ကို ၃၁-၁၀-၂၀၀၃ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်း။
- ၂-၁၂-၂၀၀၅ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် UNCAC ၌ အမှတ်စဉ် ၁၃၇ နိုင်ငံမြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုး။
- ၂၀-၁၂-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် UNCAC ၏ ၁၆၅ နိုင်ငံမြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် အတည်ပြုပါဝင်။

- ၃၁-၁၂-၂၀၂၁ ရက်နေ့ထိ UNCAC ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၉ နိုင်ငံ။
- ၇-၈-၂၀၁၃ ရက်နေ့တွင် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်း။

UNCAC မှ အဂတိလိုက်စားမှုအဖြစ်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသော တရားဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သည့် ကျူးလွန်ဆောင်ရွက်မှုများတွင်-

- အများပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများတွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုပြုခြင်း
- အများပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများတွင် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း
- သြဇာအာဏာကို သုံးစွဲ၍ မလျော်ဆောင်ရွက်ခြင်း
- လုပ်ငန်းတာဝန်ကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း
- တရားမဝင် ကြွယ်ဝချမ်းသာလာခြင်း
- ငွေကြေးခဝါချခြင်း
- အထက်ဖော်ပြပါ ပြစ်မှုများနှင့် ဆက်နွှယ်သည့် ဖုံးကွယ်ခြင်း
- တရားစီရင်ခြင်းကို နှောင့်ယှက်ဟန့်တားခြင်းတို့ပါရှိပါသည်။

“တိုင်းပြည်၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အဂတိလိုက်စားမှု ပြဿနာကို အလေးပေးထည့်သွင်း စဉ်းစားဖို့လိုသည်။ “တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ စီးပွားရေးနှင့် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် အဂတိလိုက်စားမှုသည် ကြီးမားလှသည့် ခလုတ်တံသင်း ဖြစ်သည်”

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်

အသိပညာပေးခြင်းကဏ္ဍ

နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

WORLD BANK GROUP

CORRUPTION

“THE ABUSE OF PUBLIC OFFICE FOR PRIVATE GAIN”

“ပုဂ္ဂလိကအကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ရုံးဌာနကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း”

TRANSPARENCY INTERNATIONAL

CORRUPTION

“THE ABUSE OF ENTRUSTED POWER FOR PRIVATE GAIN”

“ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ယုံကြည်အပ်နှံထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အလွဲသုံးစားပြုခြင်း”s

OECD

Organisation for Economic Co-operation and Development

CORRUPTION

“THE ABUSE OF A PUBLIC OR PRIVATE OFFICE FOR PRIVATE GAIN”

“အများပြည်သူဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကဆိုင်ရာ ဌာနအား ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် အလွဲသုံးစားပြုခြင်း”

အဂတိတရား (၄)ပါး

- လိုလား၊ နှစ်သက်၊ စုံမက်၊ ချစ်ခင်ခြင်း – ဆန္ဒာဂတိ
- အမျက်ထွက်ပွား၊ ရန်ငြိုးထားခြင်း – ဒေါသာဂတိ
- ဘေးဒဏ်စိုးရိမ် ကြောက်ရွံ့ခြင်း – ဘယာဂတိ
- မှားမှန်မသိ တွေဝေမိခြင်း – မောဟာဂတိ

UNDP Model (Corruption Equation)

C = (M + D) – (A + I + T)

- C = Corruption (အဂတိလိုက်စားမှု)
- M = Monopoly Power (လုပ်ပိုင်ခွင့်တစ်ဦးတည်းချုပ်ကိုင်မှု)
- D = Discretion(လိုအပ်သလိုကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခွင့်)
- A = Accountability (တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု)
- I = Integrity (ဂုဏ်သိက္ခာရှိမှု)
- T = Transparency (ပွင့်လင်းမြင်သာမှု)

(AIT, a consequence of weak governance)

တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်မြင့်မားပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်တာဝန်ခံမှု နည်းပါးပါက အဂတိလိုက်စားမှု ပိုမို မြင့်မားလာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် ချမှတ်ထားသည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်များ ရှင်းလင်းပြတ်သားမှု မရှိခြင်းသည်လည်း အဂတိလိုက်စားမှုအခွင့်အလမ်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

Forms of Corruption (အဂတိလိုက်စားမှုပုံစံများ)

- Bribery (လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်း)
- Extortion (ခြိမ်းခြောက်ငွေညှစ်ခြင်း)
- Fraud (လိမ်လည်ခြင်း)
- Misappropriation (ငွေအလွဲသုံးစားပြုခြင်း)
- Nepotism (ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးဝါဒ)
- Cronyism (နီးစပ်ရာကောင်းစားရေးဝါဒ)
- Appropriation of Public Assets and Property for private gain (အများပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းကို ကိုယ်ပိုင်အဖြစ်သုံးစွဲခြင်း)
- Influence Peddling (မလျော်ဩဇာသုံး၍ မဲဆွယ်လွှမ်းမိုးခြင်း)

အဂတိလိုက်စားမှု အမျိုးအစားများ

- ကြီးမားသော အဂတိလိုက်စားမှု (Grand Corruption)

  အစိုးရဌာနများ၏ အထက်ပိုင်းအလွှာ အရာရှိကြီးများက အစိုးရ၏မူဝါဒများကိုဖြစ်စေ၊ ပင်မလုပ်ငန်းဆောင်တာများကိုဖြစ်စေ၊ ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် အများပြည်သူတို့ ခံစားရမည့် အခွင့်အရေးတို့ကို နစ်နာဆုံးရှုံးစေပြီး ထိုအရာရှိကြီးများနှင့်သက်ဆိုင်သော အစုအဖွဲ့များအတွက် အကျိုးအမြတ်ရရှိစေခြင်း။

- သေးငယ်သော အဂတိလိုက်စားမှု (Petty Corruption)

  ပြည်သူလူထု၏ ရသင့်သော အခြေခံခံစားခွင့်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများခံစား ရရှိနိုင်ရေးအတွက် အစိုးရဌာနများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ရာတွင် အများပြည်သူကဏ္ဍဝန်ဆောင်မှုပေးသူ ဝန်ထမ်းများက ယုံကြည်အပ်နှံထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုအလွဲသုံးစားပြုခြင်း။

- နိုင်ငံရေးအဂတိလိုက်စားမှု (Political Corruption)

  နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်နိုင်သူများက နိုင်ငံ၏ အရင်းအမြစ်များနှင့် ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများကို ခွဲဝေသတ်မှတ်ရာတွင် မိမိတို့၏ ရာထူးဌာနန္တရကို အလွဲသုံးစားပြု၍ မိမိတို့၏ အာဏာ၊ နေရာ၊ အဆင့်အတန်းနှင့် စီးပွားဥစ္စာများကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန် ပြုလုပ်ခြင်း။

(အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုအဖွဲ့ – TI)

အဂတိလိုက်စားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့်နစ်နာမှုများ

- အမှုပေါ်ပေါက်စစ်ဆေးရခြင်းအတွက်နိုင်ငံတော်၏စရိတ်ဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်း
- လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်သုံးစွဲရခြင်းကြောင့်စရိတ်များဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်း
- တရားရင်ဆိုင်ရခြင်းအတွက်စရိတ်များဆုံးရှုံးနစ်နာခြင်း
- စွပ်စွဲတိုင်ကြားခံရသူဘက်မှလည်း စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရခြင်း
- ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာကျဆင်းခြင်း
- မိသားစုအသိုင်းအဝိုင်းဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းခြင်း

အဂတိလိုက်စားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ဘေးအန္တရာယ်များ

- ဥပဒေအရ အရေးယူခံရနိုင်သော ဘေးအန္တရာယ် (Legal Proceeding Risk)
- ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဖော်ထုတ်သိမ်းဆည်းခံရနိုင်သော ဘေးအန္တရာယ် (Legal Disclosure Risk)
- ဂုဏ်သိက္ခာဆုံးရှုံးစေသည့် ဘေးအန္တရာယ်(Reputational Risk)
- အပ်နှင်းထားသော အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးစေသည့် ဘေးအန္တရာယ် (Regulatory Risk)
- မျှော်မှန်းမထားသောအခြေအနေများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် ဘေးအန္တရာယ် (Contingency Risk)
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အရေးပေါ်ကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ် (Business Exigency Risk)
- ကိုယ်ကျင့်တရား ဆုံးရှုံးစေသည့် ဘေးအန္တရာယ် (Moral Risk)
- လိုက်နာစောင့်ထိန်းမှု ဆုံးရှုံးစေသည့် ဘေးအန္တရာယ် (Compliance Risk)
- ကြိုးစားအားထုတ်မှုများ ဆုံးရှုံးစေသည့် ဘေးအန္တရာယ် (Due-Diligence Risk)
- မိမိကျင်လည်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်မှ ဖယ်ခွာသွားရသော ဘေးအန္တရာယ် (Exilic Risk)

အဂတိလိုက်စားမှု၏ သက်ရောက်မှုများ

- နိုင်ငံတော်၏ ပုံရိပ်နှင့်စွမ်းဆောင်မှုကျဆင်းခြင်း
- အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့၏ လုပ်ငန်းကဏ္ဍများ ကျဆင်းစေခြင်း
- စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များအား ယိုယွင်းပျက်စီးမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်း
- စီးပွားရေးဆုံးရှုံးမှုနှင့် အရည်အသွေးကျဆင်းစေခြင်း
- ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှ ကွာဟမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း